

Üniversitesi	: İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitüsü	: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Dalı	: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı	: Türk Dili ve Edebiyatı Doktora
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Vahit Türk
Tez Türü ve Tarihi	: Doktora – Haziran 2022

ÖZET

ÄBUĞALİSİNA, ÄBİLĦARİS (GİRİŞ, METİN, AKTARMA, İNCELEME, DİZİN)

Yakup TÜRKDİL

Yaşadığı dönemde derin izler bırakmış, kendini halka sevdirmiş, adını ve yaptıklarını gelecek nesillere aktarabilecek güçte olan önemli kişilerin gerçek hayatlarının yanında bir de halkın onlara atfettiği hayatları olmuştur. İnsanlar onları gerçek hayattan koparıp birer kurtarıcı, yol gösterici günümüz tabiriyle birer süper kahraman olarak görmüşlerdir.

Bilgin, filozof ve hekim İbni Sînâ'nın eserleri günümüzde hâlâ ilim dünyasında yaşamaktadır. İbni Sînâ sadece ilim dünyasında değil aynı zamanda Türk-İslam dünyasındaki insanların kalplerinde ve hayallerinde günümüzde de yaşamaktadır. Onunla ilgili hikâyeler ve fıkralar dilden dile dolaşmış ve nihayetinde kâğıda dökülmüştür. Günümüzde birçok Türk coğrafyasında bu eserler büyük ilgi görmektedir. Çalışmamıza konu olan metin Kazakistan'da bir akın tarafından söylenerek yazıya geçirilen halk hikâyesidir. Metinde İbni Sînâ ve kardeşinin hayat hikâyesi ele alınmaktadır. Çalışmamız "Giriş, Metin, Aktarma, İnceleme ve Dizin" bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş kısmında çalışmanın amacı, İbni Sînâ'nın hayatı, İbni Sînâ'nın milliyeti, İbni Sînâ'nın eserleri, İbni Sînâ hikâyelerinin kaynağı ve İbni Sînâ hikâyeleri üzerinde durulmuştur. Metin bölümünde halk hikâyesinin çeviri yazılı şekli verilmiştir. Aktarma bölümünde ise metnin hikâyeleştirilmiş genel bir aktarmasına yer verilmiştir. İnceleme bölümünde ise çalışmamıza konu olan halk hikâyesinden yola çıkılarak ses ve şekil bilgisi örneklerle ele alınmıştır. Çalışmamızın son kısmında ise dizin yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Kazak Türkçesi, İbni Sînâ, Ebu'l Hâris, Äbuğalisina, ÄbilĦaris

University : Istanbul Kültür University
Institute : Institute of Graduate Studies
Department : Turkish Language and Literature
Program : Turkish Language and Literature PhD
Supervisor : Prof. Dr. Vahit Türk
Degree Awarded and Date : PhD – June 2022

ABSTRACT

ÄBUĞALİSİNA, ÄBİLĦARİS

(INTRODUCTION, TEXT, TRASLATION, EXAMINATION, INDEX)

Yakup TÜRKDİL

In addition to the real lives of important personalities who left deep traces, made themselves loved by the people, and were able to transfer their names and deeds to future generations, there were also lives assigned to them by the people. People break them off from real life and saw them as saviors and guiding superheroes in today's terms.

The artifacts of the great scholar, philosopher, and physician Avicennastill live in the world ofscience nowadays. Avicenna lives not only in the world of science but also today, he lives in the hearts and dreams of people in the Turkish-Islamic world. Stories, epics, and jokes about him have been talked around and eventually put on paper. Today, these artifacts are of great attention in many Turkish geographies. The text that is the subject of our study is an folk tale that is written by a raider in Kazakhstan. The life story of Avicenna and his brother is discussed in the text. Our study consists of "Introduction, Text, Traslation, Analysis, and Index" chapters.

In the introduction part, the purpose of the study, Avicenna's life, Avicenna's nationality, Avicenna's works, the source of Avicenna's stories and Avicenna's stories are emphasized. In the text section, the transcription of the folk tale is given. In the traslation section, a general narration of the text is given. In the analysis section, phonetic and morphological information is discussed with examples, based on the folk tale that is the subject of our study. In the last part of our study, the index is included.

Keywords: Kazakh Turkish, Avicenna, Ebu'l Hâris, Äbuğalisina, ÄbilĦaris